

Marcel Musters en Maria Goos spelen 'SMOEDER'

Ontroerende collage van herinneringen

door Marco Weijers

Ze hebben allebei een Brabantse moeder. Of liever gezegd; hadden. De moeder van Maria Goos overleed in april 1985, die van Marcel Musters piepte er twee jaar geleden tussenuit. Een gedeeld verlies, al zat er bijna twintig jaar tussen. Bij de twee bevriende theatermakers leidde dat tot lange gesprekken, wekelijks aan een vast tafeltje bij de Thai. En uiteindelijk tot de vertelvoorstelling 'Smoeder'.

Pakken papier op tafel, een pot warme thee, een hond die kwispelend rond hun benen draait. In een huiselijke sfeer halen Musters en Goos herinneringen op. Hij staat regelmatig op het toneel als acteur en vast lid van het theatergezelschap Mugmetdegoudentand, haar kennen we vooral als schrijfster van stukken als 'Familie' en 'Cloaca'. In deze vertelvoorstelling zijn ze vooral zichzelf. Al spelen ze soms ook hun eigen moeder of die van de ander.

'Smoeder' is meer dan een dubbelportret van twee Brabantse moeders. Maria Goos en Marcel Musters schetsen ook een beeld van hun relatie met hun moeder, de invloed die zij had op hun leven en de gevolgen van haar dood. Zonder te idealiseren, zonder confronterende ervaringen met de mantel der liefde te bedekken. Dat resulteert in een heel persoonlijke collage van herinneringen. Tegelijkertijd hebben die herinneringen een universele waarde. Omdat ze - hoe uniek ook - toch vooral ook heel herkenbaar zijn door de emoties waarmee ze gepaard gaan.

De twee vrouwen om wie het gaat, leven voort in de verhalen die hun zoon en dochter over hen vertellen. Ze komen daaruit heel verschillend naar voren. Moeder Musters leek te worden gedreven door de overtuiging dat alles goed komt, moeder Goos hing het idee aan dat bij haar en haar familie 'nooit niks lukt'. Hun kinderen graven dieper, proberen te achterhalen wat aan die opvattingen ten grondslag lag. Gaandeweg worden hun moeders daardoor steeds meer mens.

Informeel en schijnbaar voor de vuist weg, maken Maria Goos en Marcel Musters het publiek deelgenoot van hun overdenkingen. 'Smoeder' is tegelijkertijd lichtvoetig en ontroerend, zonder ook maar een moment sentimenteel te worden. Prachtig voor iedereen die een moeder heeft. Of had.

© Marco Weijers, uit de Telegraaf, 11 oktober 2004

Twee Brabantse volkswomen in het hiernamaals

door Anneriek de Jong

Voorstelling: Smoeder, door Mug met de gouden tand/ Bellevue Lunchtheater. Tekst en spel: Maria Goos en Marcel Musters. Gezien: 10/10 Theater Bellevue, Amsterdam. Aldaar t/m 24/10 (12u30). Tournee t/m 13/10. Inl: 020-5305301 of www.theaterbellevue.nl.

Toen twee jaar geleden de moeder van acteur Marcel Musters overleed adviseerde dramaschrijver Maria Goos hem zoveel mogelijk herinneringen te verzamelen. Met die notities, meende Goos, zou hij mogelijk een voorstelling kunnen maken. Musters leek het een slecht plan maar hij veranderde van mening nadat Goos hem vijf notitieblokken vol herinneringen aan haar eigen, negentien jaar eerder overleden moeder had laten lezen.

Zo ontstond Smoeder, een kleine productie die het zonder grote woorden en brede gebaren doet, een bescheiden monument voor twee Brabantse volkswomen die door hun dood de gedachten van hun kinderen sterker lijken te beheersen dan dat ze dat ooit tijdens hun leven hebben gedaan.

Een vertelvoorstelling noemen Goos en Musters hun project; gespreksvoorstelling was ook goed geweest. De acteurs zitten aan een tafel, bedekt met stapels papieren herinneringen, en staan af en toe op om de benen te strekken. Nu eens spelen ze zichzelf en dan weer, zonder hiervoor een andere stem op te zetten, hun moeders. Die hebben elkaar bij leven en welzijn nooit ontmoet maar gaan nu in de Moederhemel gezellig bij elkaar op de thee.

Soms brengt een kleine geluidsinstallatie sappig Brabants rebbelende Musters-tantes ten gehore, of een sentimenteel liedje van Adamo dat 'ons moeder' destijds zo mooi vond. Daarmee is alles gezegd over de dramatische handeling. Ja, er dreunt nog een hond rond, maar meestentijds ligt het beestje braaf te luisteren. Een intiem sfeertje voor bij de lunch dat hier en daar in wazigheid Verzandt: geen bijtend drama zoals in Goos' successtukken Familie en Cloaca, maar alledaags gebabbel.

Waaruit allengs blijkt dat Musters een minder gecompliceerde liefde voor zijn moeder koestert dan Goos. Die was nog maar in de twintig toen haar moeder stierf. Kort ervoor hadden moeder en dochter zich met elkaar gebrouilleerd. Moeder vond het maar niks dat Maria naar het theater wilde; zij wilde haar kind voor zichzelf. Dus vertikte zij het haar dochter op de dag van het toelatingsexamen op tijd te wekken. Goos verwoordt een worsteling van bijna twintig jaar, een evolutie van woede naar grote opluchting.

Kijkend naar de levertvlekjes op haar handen ziet Goos dat ze als het ware in haar moeder is veranderd. Dezelfde vlekjes, dezelfde gezwollen aderen, dicht onder de huid, en dezelfde iets te dikke vingers. Dat uitgestelde moment van identificatie zorgt voor een bevrijdende lach. Sowieso zit de voorstelling vol met aardige grapjes. Wanneer moeder Musters aan moeder Goos vraagt of zij ook verstrooid is, reageert die aanvankelijk nogal vaagjes. Het duurt even voordat tot haar doordringt dat Musters naar de verstrooiing van de as vraagt.

Omgekeerd begrijpt moeder Musters niet waarom moeder Goos zo veelbetekenend een dag in het jaar 2002 noemt. Ma Musters is glad haar eigen sterfdag vergeten: wat kan een dode toch een sufkop zijn. Ondertussen weten wij dat de zoon en de dochter van Smoeder die ene dag uit hun agenda nooit zullen vergeten. Het is de dag waarop ze wees werden.

© Anneriek de Jong, uit NRC Handelsblad, 11 oktober 2004